

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Den nationella färdplanen för marknaden för naturvärden 2026–2035

06/2026

Innehåll

Inledning	3
Färdplanens vision och huvudmål	5
Färdplanens tidslinje	6

EKOLOGISK EFFEKTIVITET

Mål 1. Marknadsåtgärderna inriktas på ett ekologiskt effektivt sätt	7
Mål 2. Marknaden kompletterar de metoder som syftar till skydd, restaurering och annan förstärkning av naturen	8
Mål 3. Marknaden ger mätbara och verifierbara naturfördelar	9

MARKNADENS FUNKTION

Mål 4. Marknaden är transparent, lätt att använda och skalbar	10
Mål 5. Marknadens praxis, tjänsterna, marknadsinformationen och aktörernas kompetens är tillräckliga	11
Mål 6. Förståelsen för möjligheterna på marknaden för naturvärden breddas och marknadens tillväxt utökas	12
Mål 7. Företag, kommuner och den övriga offentliga sektorn samt stiftelser, markägare och andra aktörer deltar i stor utsträckning i marknaden	13

FÖRVALTNING OCH LAGSTIFTNING

Mål 8. Lagstiftningen och förvaltningen som gäller marknaden för naturvärden utvecklas aktivt och de politiska åtgärderna förblir konsekventa	14

Nästa steg	15
Slutord	16
Ordlista	17
Källförteckning	19

Inledning

Den nationella färdplanen för marknaden för naturvärden 2026–2035 visar en gemensam riktning för hur marknaden för naturvärden ska främjas i Finland på ett långsiktigt, tillförlitligt och ekologiskt verkningsfullt sätt under de kommande tio åren. Den nationella färdplanen för marknaden för naturvärden samlar den gemensamma viljan att påskynda och utöka marknaden för naturvärden i Finland.

Finlands marknad för naturvärden bygger på en frivillig modell för ekologisk kompensation enligt naturvårdslagen och på myndighetsverifierade naturvärdesenheter. Dessa utgör en stark grund som också är internationellt erkänd. Färdplanen ställer upp mål för marknaden för naturvärden samt centrala åtgärder för att ytterligare stärka marknadens funktion, effektivitet och förutsättningarna för dess utvidgning.

Det finns ett stort behov av att utveckla marknaden för naturvärden. Att styra privat finansiering till skydd, restaurering och naturvård på ett mer betydande sätt än i nuläget är en förutsättning för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och främja naturens återhämtning. Marknadsbaserade lösningar ersätter inte lagstadgade skyldigheter eller offentligt finansierade åtgärder, utan kompletterar dem.

En fungerande marknad för naturvärden förutsätter tydliga spelregler, jämförbara och verifierbara naturvärdesenheter, oberoende verifiering, ett transparent kunskapsunderlag samt förfaranden för att förebygga gröntvätt och säkerställa att naturfördelarna ökar, är bestående och går att följa upp.

Finland har varit en föregångare i utvecklingen av en marknad för naturvärden. Den nationella färdplanen stöder Finlands möjligheter att påverka arbetet på EU-nivå för att utveckla naturvärdesenheterna. Utarbetandet av färdplanen har också varit kopplat till beredningen av den nationella restaureringsplanen.

Färdplanen utarbetades våren 2026 utifrån workshoppar och webbenkäter, under ledning av miljöministeriet. Som facilitator fungerade Tuike Valmennus Oy. En stor grupp intressentgrupper deltog i arbetet. Organisationerna som deltog var Helsingfors universitet, Naturresursinstitutet (Luke), Naturhistoriska centralmuseet, jord- och skogsbruksministeriet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Forststyrelsen, Skogsindustrin rf, Nature Business Network, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra, Finlands Kommunförbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Naturpanel, Finlands miljöcentral (Syke), arbets- och näringsministeriet, Nylands förbund, statsrådets kansli och finansministe-

riet. Dessutom gav Finlands Näringsliv rf, Finanssialary och medlemmarna i den nationella arbetsgruppen för biologisk mångfald kommentarer under arbetets gång. Sitra deltog i finansieringen av arbetet med färdplanen.

Färdplanen börjar med en beskrivning av visionen och huvudmålen för marknaden för naturvärden. I dem fastställs målbilden fram till 2035 samt de centrala mål som den långsiktiga utvecklingen av marknaden bygger på. Därefter presenteras en färdplan i etapper. Därefter beskriver man de mer exakta målen och fastställer de åtgärder som stöder dem och med vilka riktlinjerna ska omsättas i praktiken. Den centrala ordlista som används i färdplanen har sammanställts i slutet av dokumentet.

I beredningen av färdplanen har man särskilt använt följande utredningar och bakgrundsmaterial: Luonnonarvomarkkinoiden toiminnan organisointi (Kari & Pasanen, 2025), Luonnon-arvokaupan kehittämismahdollisuudet (Horne, Bräysy, Laturi & Yli-Liipola, 2025), Luonnonarvomarkkinoiden vauhdittaminen (Kari, Pasanen & Laine, 2025) ja Yksityisen sektorin mahdollisuudet ja esteet ennallistamisen rahoittamiselle (Salin, Tevä, Saaristo & Äijälä, 2026). Dessutom har arbetet stötts av den internationella utvärdering av Finlandsmodellen som miljöministeriet och Boost-forskningskonsortiet beställde våren 2026.

Färdplanens vision och huvudmål

Färdplanen styrs av följande vision:

***Världens mest fungerande marknad för naturvärden
– effektiva investeringar för att förbättra naturens tillstånd***

Färdplanens tre huvudmål är:

EKOLOGISK EFFEKTIVITET:
Marknaden för naturvärden ska förhindra förlusten av biologisk mångfald och stärka naturens tillstånd

Marknaden för naturvärden skapar genuint positiva effekter på naturen. Marknaden styr resurser till sådana åtgärder som stärker den biologiska mångfalden, den ekologiska statusen och återhämtningen på lång sikt.

MARKNADENS FUNKTION:
Marknaden för naturvärden fungerar smidigt, tillförlitligt och är en del av aktörernas vardag

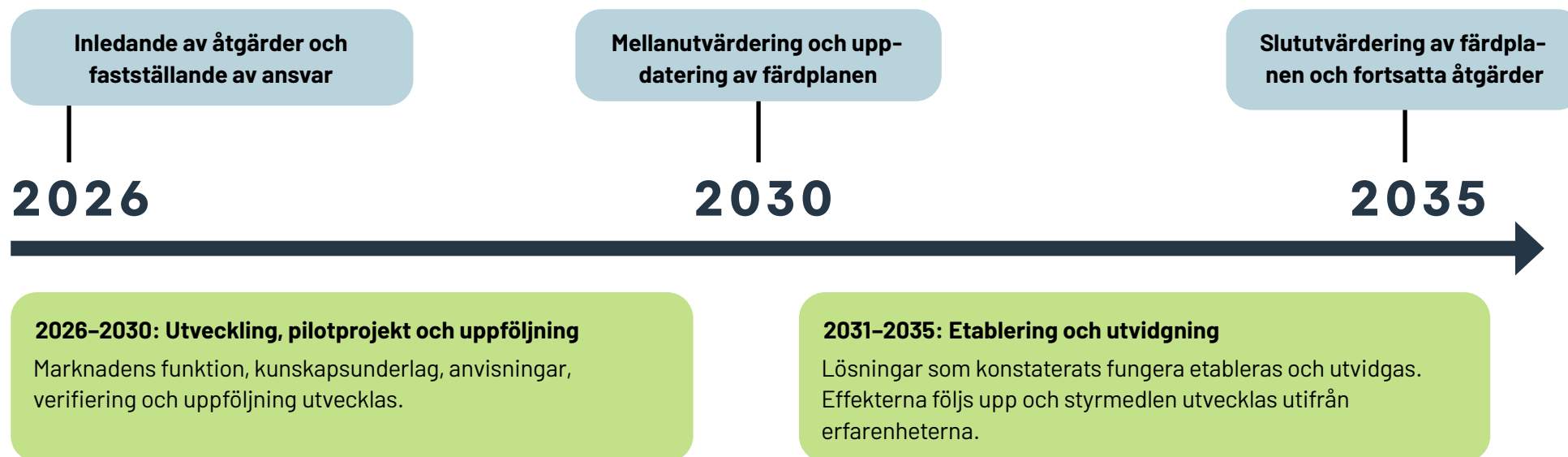
Man bygger upp en marknad som olika aktörer enkelt och pålitligt kan använda. Marknaden är fungerande, begriplig och sådan att den småningom blir en del av aktörernas etablerade praxis.

FÖRVALTNING OCH LAGSTIFTNING: Lagstiftningen och förvaltningen som gäller marknaden för naturvärden utvecklas aktivt och de politiska åtgärderna förblir konsekventa

Marknaden för naturvärden fungerar tillsammans med styrningen på nationell nivå och EU-nivå. Marknadstillväxten stöds med tydliga spelregler, fungerande incitament och tillräckliga offentliga resurser. Marknadsinformationen utnyttjas i den politiska beredningen för att förbättra naturens tillstånd.

Färdplanens tidslinje

Mål 1. Marknadsåtgärderna inriktas på ett ekologiskt effektivt sätt

Man förbättrar möjligheterna att rikta åtgärderna så de ger största möjliga nytta för naturen. Detta förutsätter kunskap om ekologiskt effektiva objekt och åtgärder samt praxis för att undvika ineffektiva lösningar och gröntvätt. Inriktningen på marknaden stöds med information och incitament, men aktörerna beslutar själva om objekten för naturåtgärderna.

Åtgärder:

1. Den ekologiska helhetseffekten på marknaden för naturvärden följs upp.
2. Förfaranden utarbetas för att förebygga och övervaka gröntvätt samt för att beakta begränsningshierarkin.
3. Kunskapsunderlaget och incitament som stöder inriktningen av åtgärderna på objekt med ekologisk effekt utvecklas.

Vad innebär ekologisk effektivitet på marknaden för naturvärden?

Målet med naturåtgärderna som genomförs via marknaden för naturvärden är att på ett genuint och additionellt sätt förbättra naturens tillstånd. Detta förutsätter tydliga och mätbara mål, åtgärder som grundar sig på ett tillförlitligt definierat utgångsläge samt säkerställande av additionaliteten. Effekterna ska vara bestående och gå att följa upp samt verifierade på ett oberoende sätt. (Kari & Pasanen 2025)

Henri Koskinen / Vastavalo

Mål 2. Marknaden kompletterar de metoder som syftar till skydd, restaurering och annan förstärkning av naturen

Marknaden för naturvärden ersätter inte andra metoder som syftar till att förbättra naturens tillstånd, utan kompletterar dem. Marknaden fungerar tillsammans med skyldigheterna i lagstiftningen samt med offentligt finansierat skydd, restaurering och andra åtgärder så att de positiva konsekvenserna för naturen stärks i olika områden i Finland.

Åtgärder:

1. Man säkerställer att olika metoder som syftar till att stärka naturen kompletterar varandra.
2. Marknaden för naturvärden kopplas till LUMO-programmen och deras verkställande på landskapsnivå.
3. Man säkerställer att marknaden stöder uppnåendet av naturmålen på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå.

Mål 3. Marknaden ger mätbara och verifierbara naturfördelar

Varför är det viktigt att följa upp naturkonsekvenserna på lång sikt?

Effekterna av marknaden för naturvärden kan inte bedömas tillförlitligt enbart utifrån förhandsberäkningar. Genomförandet av naturfördelarna ska säkerställas genom långvarig uppföljning och verifiering. Vid behov ska åtgärderna anpassas. Internationell erfarenhet visar att man utan en stark uppföljning på marknaden för naturvärden inte uppnår de ekologiska mål som ställts upp för dem. (zu Ermgassen 2026)

De naturfördelar som uppstår på marknaden kan på ett trovärdigt sätt påvisas och följas upp. Verifieringen av fördelarna grundar sig på gemensamma utvärderingsmetoder och ett tillräckligt kunskapsunderlag.

Åtgärder

1. Åtgärdernas konsekvenser för naturen följs upp genom att ett nationellt uppföljningssystem inrättas.
2. Man säkerställer att verifieringen av naturvärdena är smidig och förblir oberoende.
3. Man stöder forskningssamarbetet kring bedömningen av marknadens konsekvenser för naturen och kring utvecklingen av indikatorer, även med beaktande av vattenmiljöernas särdrag.

Mål 4. Marknaden är transparent, lätt att använda och skalbar

Marknadens spelregler, begrepp och priser är tydliga för användarna. Det är lätt att komma in på marknaden och den växer kontrollerat utan att tillförlitligheten eller den ekologiska kvaliteten försämras.

Åtgärder:

1. Man producerar anvisningar och informationsinslag som är skraddarsydda för olika målgrupper och där man till exempel förtydligar begreppen i anslutning till marknaden.
2. Man skapar anvisningar för användningen av naturpåståenden.
3. Prisuppgifternas transparens förbättras utan att uppgifterna om enskilda affärer offentliggörs.
4. Marknadshinder identifieras och undanröjs.

Mål 5. Marknadens praxis, tjänsterna, marknadsinformationen och aktörernas kompetens är tillräckliga

På marknaden finns det tillräckligt med information, kompetens, tjänster och praktiska lösningar för att aktörerna ska kunna delta, fatta beslut och agera i olika situationer. Samtidigt minskar riskerna, osäkerheten och hindren i anslutning till marknaden.

Åtgärder:

1. Kunskapsunderlaget om rättigheter och skyldigheter på marknaden förbättras hos producenter, förmedlare och köpare av naturvärden.
2. Avtalsmodellerna utvecklas vidare för olika behov.
3. Brister i tjänster som stöder marknaden identifieras och lösningar utvecklas.

Risto Puranen / Vastavalo

Mål 6. Förståelsen för möjligheterna på marknaden för naturvärden breddas och marknads tillväxt utökas

Man ökar kunskapen om vad marknaden för naturvärden kan användas till och vilka fördelar den medför. Samtidigt ökar efterfrågan, utbudet och handeln på marknaden.

Åtgärder:

1. Man informerar målinriktat om marknads möjligheter och exempel.
2. Man kartlägger befintliga regionala forum och utnyttjar dem för att möta köpare, säljare, markägare och förmedlare.
3. Man identifierar och inleder nödvändiga pilotprojekt och utvidgar modeller som konstaterats fungera.
4. Man skapar lösningar för att dela risken i det inledande skedet och för eventuell såddfinansiering, vilket uppmuntrar naturvärdesproducenterna att delta på marknaden

Varför betonas ökad efterfrågan i färdplanen?

En central utmaning på marknaden för naturvärden för närvarande är bristen på tillräcklig efterfrågan. Marknads-tillväxten förutsätter ekonomiska eller regleringsbaserade incitament, och den offentliga sektorn spelar en aktiv roll för att få igång marknaden. Utan incitament eller skyldigheter förblir marknaden lätt småskalig. (Kari & Pasanen 2025, Kari, Pasanen & Laine 2025)

Jukka Kangas / Vastavalo

Mål 7. Företag, kommuner och den övriga offentliga sektorn samt stiftelser, markägare och andra aktörer deltar i stor utsträckning i marknaden

Henri Koskinen / Västavelo

En fungerande marknad förutsätter att ett stort antal köpare, producenter och förmedlare av naturvärden deltar. Marknadens effektivitet och funktion stärks när marknaden stöder olika aktörsgruppers mål.

Åtgärder:

1. Företagens och andra köpares beredskap att utnyttja marknaden för naturvärden i enlighet med begränsningshierarkin som en del av sitt natur- och hållbarhetsarbete stärks.
2. Marknaden för naturvärden integreras i offentliga aktörers processer, såsom ekologiska mål för offentlig upphandling och offentliga projekt.

Mål 8. Lagstiftningen och förvaltningen som gäller marknaden för naturvärden utvecklas aktivt och de politiska åtgärderna förblir konsekventa

Utvecklingen av marknaden för naturvärden samordnas med styrningen på nationell nivå och EU-nivå. Marknadstillväxten stöds med tydliga spelregler, fungerande incitament och tillräckliga offentliga resurser. Kunskapen som marknaden genererar utnyttjas som stöd för den politiska beredningen i anslutning till förbättringen av naturens tillstånd.

Åtgärder:

1. Man verkar för att den nationella marknaden för naturvärden är förenlig med utvecklingen på EU-nivå och globalt.
2. Man tryggar offentliga resurser för marknadsstyrning, myndighetsbeslut och övervakning.
3. Man utvecklar styrmedel för att utvidga marknaden, till exempel skatteincitament eller förpliktande ekologisk kompensation.

4. Man utvecklar och utvärderar naturvårdsmetoder, med vars hjälp naturens tillstånd kan förbättras på ett effektivt sätt på de jord- och skogsbruksmarker som omfattas av ekonomianvändningen. Man följer upp metodernas inverkan på verksamheten inom de sektorer som utnyttjar naturresurser.

Vad kan man lära sig av internationella exempel?

Exempel från bland annat England, Frankrike och Skottland visar att marknaden för naturvärden kan byggas upp på olika sätt. En gemensam lärdom är att marknadens trovärdighet kräver tydlig reglering, tillförlitlig verifiering och tillräcklig efterfrågan. Fördelarna med Finlands system har bedömts vara en tydlig författningsgrund, rättslig beständighet och ett starkt kunskapsunderlag. (Kari & Pasanen 2025, zu Ermgassen 2026)

Nästa steg

Arbetet som inleddes i samband med färdplanen fortsätter bland annat med de steg som beskrivs nedan. En del av åtgärderna i färdplanen pågår redan som en del av utvecklingen av marknaden för naturvärden, medan en del ännu kräver att ansvar, tidtabeller och genomförandesätt preciseras. I det fortsatta arbetet ligger tyngdpunkten på att säkerställa verkställandet av färdplanen, följa upp marknadseffekterna och uppdatera styrmedlen utifrån den information som samlats in.

- Man fastställer ansvariga instanser och noggrannare tidtabeller för åtgärderna i färdplanen.
- År 2030 görs en mellanutvärdering av hur målen i färdplanen har uppnåtts och en uppdatering görs utifrån resultaten.
- Man följer upp hur marknaden för naturvärden utanför Finland utvecklas och lärdomarna utnyttjas i utvecklingen av den nationella modellen.

Slutord

Betydelsen av den nationella färdplanen för marknaden för naturvärden finns både i dess innehåll och i sättet på vilket den har beretts. Tack vare det omfattande deltagandet har man kunnat bygga upp en gemensam förståelse för inriktningen, möjligheterna och förutsättningarna för utvecklingen av marknaden för naturvärden. Det har också hjälpt till att identifiera såväl marknadens möjligheter som dess ramvillkor och de frågor som behöver lösas i anslutning till utvecklingen av marknaden.

Härnäst måste åtgärderna omvandlas till praktiska beslut, experiment och verksamhetsmodeller, vars effekter kan utvärderas öppet och utnyttjas för att utöka marknaden.

Utvecklingen av marknaden för naturvärden kräver beredskap att precisera riktningen utifrån ny kunskap, erfarenhet och utvecklingen av regleringen. Det väsentliga är att marknaden byggs upp stegvis, konsekvent och på ett sätt som stärker förtroendet ur både aktörernas och medborgarnas synvinkel.

Färdplanen ger en gemensam grund för det fortsatta arbetet. Uppnåendet av målen i färdplanen beror på hur konsekvent man vidtar åtgärder, hur väl lärdomarna delas och hur olika aktörer förbinder sig att bygga upp en marknad som skapar verkligt mervärde för naturen.

Vi tackar alla intressentgrupper, experter och andra aktörer som deltagit i beredningen av färdplanen för värdefulla synpunkter, kommentarer och diskussioner.

Ordlista

Med hjälp av **ekologisk kompensation** kan den skada som mänsklig aktivitet har orsakat den biologiska mångfalden på ett håll kompenseras genom att man ökar den biologiska mångfalden på annat håll. Ekologisk kompensation är en sista utväg när det gäller skador som inte kan förebyggas eller minskas. Ekologisk kompensation kan alltså endast tillämpas när det inte finns andra metoder som kan tillgripas. I Finland finns bestämmelser om frivillig ekologisk kompensation i 11 kap. i naturvårdslagen.

Restaurering innebär att naturens tillstånd förbättras. I Finland kan detta innebära till exempel att myrdiken täpps till, fåror i åar och älvar återställs nära naturtillstånd, skogar skyddas och betesgång återställs.

Försämring innebär att naturtillståndet försämras till följd av mänsklig verksamhet. Detta kan till exempel innebära att skog fälls för ett byggprojekt. Se även ekologisk kompensation.

Med **begränsningshierarki** avses en ordning för hantering av olägenheter som hänför sig till naturvärden, där man i första hand strävar efter att undvika olägenheter, i andra hand lindra dem, i tredje hand korrigera eller återställa dem i influensområdet och först i sista hand

kompensera den försämring som återstår med ekologisk kompensation.

Additionalitet innebär att man på marknaden för naturvärden endast kan godkänna sådana åtgärder som man inte är skyldig att vidta på basis av lagstiftning eller någon annan skyldighet.

Hektar med naturvärden avser en enhet som används för bedömning av motsvarigheten i fråga om naturvärden och som visar ett områdes naturvärde per hektar i förhållande till ett område på en hektar i naturtillstånd eller i ett därmed jämförbart tillstånd. Antalet hektar med naturvärden för ett område utgörs av dess areal multiplicerat med tillståndet för naturvärdet. Beräkningssättet fastställs i naturvårdslagens förordning om ekologisk kompensation.

Marknaden för naturvärden är handel med enhetliga naturvärdesenheter som på ett mätbart och jämförbart sätt beskriver en förbättring av naturens tillstånd. Se även hektar med naturvärden.

En **naturvärdesenhet** är en jämförbar enhet för mätning av förbättringar av naturvärden, exempelvis en hektar med naturvärden som definieras i Finlands naturvårdslag.

Naturvärdesbanken producerar eller skaffar naturvärdesenheter och säljer dem vidare för ekologisk kompensation eller som insatser för naturen. Naturvärdesbanken kan eliminera eller minska riskerna för dem som producerar naturvärden.

En **insats för naturen** innebär att hektar med naturvärden används för att påvisa annat naturansvar än ekologisk kompensation. I regeringens proposition om ändring av naturvårdslagen föreslås att en definition av en insats för naturen fogas till lagen. Enligt den avses med insats för naturen "en sådan frivillig förbättring av tillståndet för arter och naturtyper som vidtas av en verksamhetsutövare, sammanslutning eller enskild person, när de olägenheter för naturen som verksamheten orsakar i den mån det är möjligt har undvikits, minimerats och kompenserats." En insats för naturen är alltså att frivilligt påvisa ansvarsfullhet för naturen.

Ett **påstående om insats för naturen** avser ett påstående om anskaffning av myndighetsverifierade hektar för naturvärden som påvisar ansvarsfullhet för naturen.

Ett **naturpåstående** är varje påstående som avser en organisations, produkts eller tjänsts påverkan på naturen. Exempel på naturpåståenden är "naturvänlig" och "naturpåverkan kompenserad". Alla naturpåståenden är inte lagenliga eller sanna, en del kan vara gröntvätt. Naturpåståendena är en underform av miljöpåståenden.

Marknadsinformation är information om affärer, priser, objekt och effekter.

Varaktighet vid användning av hektar med naturvärden innebär att de naturvärden som producerats i området tryggas juridiskt så att de inte får förstöras eller försämrats. Tryggandet sker genom ett myndighetsbeslut och en anteckning om detta görs i myndighetsbeslutet och i fastighetsregistret.

Gröntvätt är ett vilseledande miljöpåstående som inte motsvarar verkligheten. Påståendet kan till exempel vara överdrivet, eller så är det inte sanningsenligt eller går inte att verifiera. Vilseledande påståenden är förbjudna med stöd av lagstiftningen.

Källförteckning

zu Ermgassen, S.O.S.E. (2026). Ex-ante stress-test of Finland's new biodiversity offsetting system. Miljöministeriets publikationer 2026:21. Miljöministeriet.

Horne, P., Bräysy, E., Laturi, J. & Yli-Liipola, M. (2025). Luonnonarvokaupan kehittämismahdollisuudet. PTT rapporteja 304. Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT.

Kari, E. & Pasanen, A. (2025). Luonnonarvomarkkinoiden toiminnan organisointi. Miljöministeriets publikationer 2025:32. Miljöministeriet.

Kari, E., Pasanen, A. & Laine, C. (2025). Luonnonarvomarkkinoiden vauhdittaminen. Sitras promemoria. Sitra.

Salin, S., Tevä, H-L., Saaristo, L. & Äijälä, O. (2026). Yksityisen sektorin mahdollisuudet ja esteet ennallistamisen rahoittamiselle. Tapios rapporter nr 86. Tapio Oy.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Alexandersgatan 4-10, Helsingfors
PB 35, 00023 Statsrådet
Telefonväxel: 0295 16001
kirjaamo.ym@gov.fi
ym.fi

ISBN 978-952-361-089-7